

POSTANOWIENIE

Dnia 18 lutego 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Anna Kulczewska-Garcia

Sędziowie: SSO Krzysztof Dziejdzic

SSO Marcin Miczke (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2014 r. w Poznaniu na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...)Agencji (...)w W.

przeciwko **V. F. i małoletniej M. F.**

o eksmisję

na skutek zażalenia powódki

na postanowienie Sądu Rejonowego Poznań-Stare Miasto w Poznaniu

z dnia 10 października 2013 r. w sprawie o sygn. akt XII C 438/13

postanawia

oddalić zażalenie.

SSO K. Dziejdzic SSO A. Kulczewska - Garcia SSO M. Miczke

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 października 2013 r., sygn. akt I C 438/13 Sąd Rejonowy Poznań -Stare Miasto w Poznaniu w oparciu o art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. zawiesił postępowanie z powództwa (...)Agencji (...)w W.przeciwko pozwanym V. F.i małoletniej M. F.o eksmisję. Sąd ten wskazał, że na skutek niewykonania przez powódkę postanowienia z 5 września 2013 r., zobowiązującego do wskazania aktualnego adresu zamieszkania przedstawicielki ustawowej małoletniej M. F., tj. jej matki, K. F., sprawie nie można nadać dalszego biegu. Sąd Rejonowy ustalił, że matka pozwanej M. F.nie została pozbawiona władzy rodzicielskiej, dla małoletniej nie ustanowiono więc opieki. Z kolei babcia małoletniej, V. F., którą powód wskazał w pozwie jako przedstawicielkę ustawową tej pozwanej, nie została wyznaczona opiekunem. Postanowieniem z 15 stycznia 2013 r. doszło jedynie do ograniczenia władzy rodzicielskiej K. F.wobec małoletniej M. F.oraz umieszczenia małoletniej w rodzinie zastępczej w osobie babci, pozwanej V. F.. Sprawa o pozbawienie K. F.władzy rodzicielskiej jest w toku. Sąd pierwszej instancji zważył, że zgodnie z art. 112¹ k.r.o. obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej. Pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka. Z przepisu tego wynika, że reprezentacja dziecka przez rodzinę zastępczą ograniczona jest do spraw z zakresu „bieżącej pieczy” i wychowania. Sąd opiekuńczy może jednak zmodyfikować ten zakres obowiązków i praw rodziny zastępczej (art. 112¹ § 2 k.r.o.). Bieżąca piecza jest tylko fragmentem „pieczy” nad osobą i majątkiem dziecka, wchodzącej zgodnie z art. 95 § 1 k.r.o. w zakres władzy rodzicielskiej. Na władzę rodzicielską składają się przy tym wychowanie dziecka (art. 95 § 1 k.r.o.) i kierowanie nim (art. 96 1 k.r.o.). Art. 112¹ k.r.o. powierza rodzinie zastępczej

wychowanie dziecka, nie wspominając jednak o kierowaniu nim. Bieżąca piecza to codzienna troska o naukę, spędzanie przez dziecko wolnego czasu, wybór rozrywek itp. (J. Ignatowicz, „Kodeks rodzinny i opiekuńczy” pod red. K. Pietrzykowskiego, s. 955). Określa się ją jako troskę związaną z oddziaływaniem na dziecko w trakcie zwykłych codziennych czynności życiowych - gwarantowanie bezpieczeństwa, opieki lekarskiej, racjonalnego żywienia, odzieży, kulturalnych warunków bytu, warunków do systematycznego uczęszczania do szkoły (M. Andrzejewski, „System prawa prywatnego. Prawo rodzinne i opiekuńcze. Tom 12” pod red. T. Smoczyńskiego, s. 436). W literaturze wskazuje się wobec tego, że do pieczy przekraczającej zakres pieczy bieżącej należy m.in. podejmowanie decyzji o wyborze szkoły dla dziecka, sposobu jego leczenia. W art. 112 k.r.o. nie przewidziano powierzenia rodzicom zastępczym „kierowania” dzieckiem, a zatem - decydowania o istotnych sprawach dziecka, regulowania jego trybu życia. Utrwalone jest w piśmiennictwie stanowisko, że jednym z elementów kierowania dzieckiem jest określanie jego miejsca pobytu. Jak wskazuje się w związku z tym w literaturze, rodzicom zastępczym nie powierzono decydowania m.in. o określeniu miejsca pobytu dziecka, które wchodzi w skład „kierowania” (M. Andrzejewski, „System prawa prywatnego. Prawo rodzinne i opiekuńcze. Tom 12” pod red. T. Smoczyńskiego, s. 438). Niewątpliwie pozostawanie z dzieckiem we wspólnocie domowej należy do zakresu bieżącej pieczy. Z drugiej jednak strony, w razie braku odmiennego orzeczenia w tym zakresie przez sąd rodzinny, nadal, zgodnie z art. 26 § 1 k.c., miejscem zamieszkania dziecka pozostającego pod władzą rodzicielską jest miejsce zamieszkania jego rodziców. W tym świetle i wobec treści art. 112¹ k.r.o. należy uznać, że w sprawach o eksmisję dziecko winien reprezentować rodzic, a nie - rodzina zastępcza. W tej sytuacji niewskazanie przez pełnomocnika powoda adresu zamieszkania matki małoletniej M. F. uniemożliwiło nadanie sprawie biegu. Ustalenia dotyczące sytuacji małoletniej mają znaczenie również dla orzeczenia o roszczeniu skierowanym przeciwko V. F. (choćby ze względu na treść art. 14 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego). Wobec powyższego Sąd Rejonowy zawiesił postępowanie.

Zażalenie na to postanowienie wniosła powódka, zaskarżając je w całości oraz wnosząc o jego uchylenie. Skarżąca zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. art. 112¹ k.r.o. przez błędną jego wykładnię a w konsekwencji naruszenie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. przez zobowiązanie powoda do wykonania polecenia w praktyce niemożliwego do realizacji.

Skarżąca podkreśliła, że formalnie miejscem zamieszkania K. F. jest adres lokalu objętego sporem, gdzie matka małoletniej jest nadal zameldowana na pobyt stały, co jest bezsporne. Żaląca wskazała, że matka małoletniej nie interesuje się losem dziecka praktycznie od jego urodzenia, ani nie kontaktuje się z rodziną. Żaląca zarzuciła, że nie jest w stanie wskazać adresu, pod którym obecnie przebywa K. F. w sytuacji, gdy takiej informacji nie posiada nawet jej najbliższa rodzina. Skarżąca zakwestionowała również pogląd, jakoby rodzic zastępczy nie był władny do reprezentowania dziecka w procesie o eksmisję z zajmowanego wspólnie z tym dzieckiem lokalu mieszkalnego. Wskazała, że sprawa o eksmisję z lokalu, w którym obie pozwane zamieszkują i w którym jest wykonywana piecza nad małoletnią, jest sprawą z zakresu wykonywania bieżącej pieczy. Małoletnie dziecko z samego założenia instytucji rodziny zastępczej przebywa w miejscu zamieszkania rodzica zastępczego. Z tej racji wyłączona jest kompetencja rodzica biologicznego do reprezentacji dziecka w sprawie o eksmisję z lokalu zajmowanego przez rodzinę zastępczą. Żaląca zaakcentowała, że obu pozwany przysługuje prawo do lokalu socjalnego, zatem dobro małoletniego dziecka nie jest zagrożone. Zdaniem żalącej, skoro rodzic zastępczy może dochodzić w świetle art. 112¹ § 1 k.r.o. świadczeń na zaspokojenie potrzeb dziecka np. alimentów od jego rodziców, to tym bardziej może również reprezentować dziecko w sprawie dotyczącej miejsca wykonywania bieżącej pieczy. Skarżąca zaznaczyła, że babcia małoletniej praktycznie od urodzenia nieformalnie aż do dnia prawnego uregulowania sytuacji małoletniej była jej przedstawicielem w sprawach dotyczących dziecka, np. umieszczenia małoletniej w przedszkolu, decydowania o jej leczeniu itp. Skarżąca wytknęła, że w świetle stanowiska Sądu pierwszej instancji nie może nawet wystąpić o ustanowienie kuratora dla małoletniej w oparciu o art. 99 k.r.o., skoro matka małoletniej potencjalnie może ją reprezentować w sądzie. Powódka nie może też wystąpić o ustanowienie kuratora do doreczeń dla K. F. jako osoby nieznannej z miejsca pobytu (art. 143 k.p.c.), ponieważ nie jest ona stroną postępowania w niniejszej sprawie. Skarżąca podkreśliła, że zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. oznacza w konsekwencji umorzenie postępowania w oparciu o art. 182 § 1 k.p.c.

W konsekwencji powódka aż do uzyskania przez małoletnią pełnoletniości nie mogłaby skutecznie dochodzić obrony swoich praw jako właściciela lokalu przeciwko osobom zajmującym lokal bez tytułu prawnego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest bezzasadne.

Zarzut naruszenia art. 112¹ k.r.o. był nietrafny. Przepis ten określa podział kompetencji między rodziną zastępczą a rodzicami dziecka wprost stanowiąc, że o ile sąd opiekuńczy nie postanowił inaczej (§ 2), obowiązek i prawo wykonywania bieżącej pieczy nad dzieckiem, jego wychowania i reprezentowania w tych sprawach, a w szczególności w dochodzeniu świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie jego potrzeb, należą do rodziny zastępczej, natomiast pozostałe obowiązki i prawa wynikające z władzy rodzicielskiej należą do rodziców dziecka. Oznacza to, że w razie ustanowienia pieczy zastępczej, rodzice dziecka zachowują reprezentację dziecka we wszystkich innych niż alimentacyjne sprawach, prawo do decydowania we wszystkich istotnych sprawach dziecka oraz w sprawach wykraczających poza zakres pojęcia „bieżącej pieczy”, czy zarząd majątkiem dziecka (por. J. Zatorska, Komentarz do art. 112¹ k.r.o., LEX, teza 1 oraz M. Andrzejewski, Komentarz do art. 1121 k.r.o., LEX, tezy 1, 3, 6, 8 i 9). Zasadą jest, że rodzina zastępcza wykonuje tylko bieżącą pieczę nad wychowankiem (tj. pieczę faktyczną nad dzieckiem, czyli troskę o dziecko związaną z oddziaływaniem na nie w trakcie codziennych czynności życiowych) i wychowuje go. Należy do niej także reprezentacja dziecka, ale tylko w sprawach z zakresu pieczy bieżącej nad dzieckiem i wychowywania go. W katalogu uprawnień rodziców zastępczych nie wymieniono kierowania dzieckiem (które ustawodawca odróżnia od jego wychowania – por. art. 96 § 1 k.r.o.), tj. decydowania o tych sprawach dotyczących dziecka, które określane są jako istotne, czyli w szczególności: obywatelstwa, nadania i zmiany imienia i nazwiska, określenia miejsca pobytu, wyboru kierunku nauki, sposobu spędzania czasu wolnego, przynależności do organizacji, sposobu leczenia, światopoglądu, sposobu wychowywania, rozwoju zainteresowań, wyjazdów za granicę, uczestniczenia w dokumentalnych i publicystycznych programach telewizyjnych (por. T. Sokołowski, Prawo rodzinne. Zarys wykładu, Poznań 2010, s. 137–146). Jeżeli zatem sąd opiekuńczy nie postanowił inaczej, o miejscu pobytu małoletniego decyduje rodzic, a nie rodzic zastępczy.

Z odpisu postanowienia Sądu Rejonowego (...) w P.z 15 stycznia 2013 r., sygn. akt IV RNsm (...) (k. 73) i oświadczenia V. F.(k. 89) wynika, że sąd opiekuńczy ograniczył K. F. władzę rodzicielską nad małoletnią M. F. przez umieszczenie jej w rodzinie zastępczej spokrewnionej w osobie babci, V. F.. Sąd ten nie zmodyfikował podziału uprawnień i obowiązków, wynikającego z art. 112¹ k.r.o. Nie ma zatem podstaw by przyjmować, że rodzic zastępczy małoletniej pozwanej M. F., V. F. jest uprawniona do reprezentacji dziecka w szerszym zakresie, aniżeli wynikający z art. 112¹ § 1 k.r.o.

Jak wynika z poczynionych wcześniej uwag, określenie miejsca pobytu dziecka, nad którym ustanowiono pieczę zastępczą, należy do jego rodzica biologicznego. Powoduje to, że uprawnionym do reprezentacji małoletniego w sprawach dotyczących prawa do lokalu, w którym dziecko zamieszkuje, jest jego rodzic, a nie rodzic zastępczy. Reprezentacja dziecka w sprawie o eksmisję z lokalu, w którym znajduje się centrum życiowe dziecka, nie dotyczy „bieżącej” pieczy nad dzieckiem, tylko kwestii zasadniczej, jaką jest uprawnienie małoletniego do zajmowania określonego lokalu, w którym zamieszkuje. Jest to istotna sprawa dziecka, o której decydowanie należy do rodzica, czyli w niniejszej sprawie K. F..

Wbrew zarzutowi skarżącej, okoliczność, iż rodzic zastępczy z mocy art. 112¹ § 1 k.r.o. jest uprawniony do dochodzenia świadczeń na zaspokojenie potrzeb dziecka (w tym alimentów od jego rodziców), nie stanowi argumentu przemawiającego za istnieniem jego uprawnienia do reprezentacji dziecka w sprawie o eksmisję z lokalu, w którym jest wykonywana bieżąca piecza. Dochodzenie świadczeń przeznaczonych na zaspokojenie potrzeb dziecka zostało bowiem wprost wymienione w katalogu uprawnień rodziny zastępczej w art. 112¹ § 1 k.r.o. Dotyczy bowiem działań koniecznych do bieżącego, codziennego utrzymania dziecka. Reprezentacja dziecka przez rodziców zastępczych dotyczy tylko bieżącej pieczy i wychowania, tymczasem określenie miejsca pobytu dziecka i rozstrzygnięcie w przedmiocie uprawnienia dziecka do lokalu nie wchodzi w zakres bieżącej pieczy.

Wskazany w zażaleniu fakt zameldowania K. F. na pobyt stały w lokalu przy ul. (...) w B. jest o tyle pozbawiony znaczenia, że jak przyznała sama powódka, matka małoletniej w rzeczywistości od dawna tam nie zamieszkuje. Zawiadomienie dla niej, kierowane pod ten adres, byłoby zatem nieskuteczne (arg. z art. 135 § 1 in principio k.p.c.).

Okoliczność, iż powódka nie zna miejsca zamieszkania matki małoletniej, K. F. i nie jest w stanie go samodzielnie ustalić, nie mogła prowadzić do uwzględnienia zażalenia. Nie budzi wątpliwości, że uwzględniając treść postanowienia Sądu Rejonowego (...)w P.z 15 stycznia 2013 r., sygn. akt IV RNsm (...)oraz art. 112¹ k.r.o., reprezentacja małoletniej pozwanej M. F. w niniejszym procesie należała do jej przedstawicielki ustawowej, tj. matki, która winna być zawiadomiona o postępowaniu i mieć możliwość wzięcia w nim udziału. Bezsposornie powódka nie wskazała adresu zamieszkania matki małoletniej pozwanej, co uniemożliwiało nadanie sprawie prawidłowego biegu. Przyczyny, które spowodowały niewykonanie postanowienia z 5 września 2013 r., jakkolwiek należy się do nich odnieść ze zrozumieniem, nie zmieniały jednak tego, że to powoda, jako inicjującego proces, obciążają negatywne konsekwencje braku wskazania w pozwie adresu osoby uprawnionej do reprezentacji pozwanego.

Okoliczność, że babcia małoletniej M. F., V. F. dotychczas „nieformalnie” decydowała we wszystkich jej sprawach nie ma żadnego znaczenia, gdyż nie wpływa na zakres uprawnień do reprezentacji dziecka, wynikający z art. 112¹ k.r.o.

Wbrew przekonaniu powódki, trudności w ustaleniu przez nią miejsca zamieszkania matki małoletniej M. F. nie powodują niemożności dochodzenia ochrony jej praw aż do uzyskania przez pozwaną pełnoletniości. Nie można bowiem wykluczyć, że K. F. zostanie pozbawiona władzy rodzicielskiej (postępowanie w tym przedmiocie jest w toku) a wówczas zajdzie podstawa do ustanowienia dla M. F. opieki (art. 94 § 3 k.r.o.). Wyznaczony opiekun będzie mógł reprezentować tę pozwaną w niniejszym procesie (art. 155 k.r.o.).

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, że Sąd Rejonowy nie naruszył art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Brak wskazania przez powódkę adresu matki pozwanej M. F., która była wyłącznie uprawniona do reprezentacji tej pozwanej w niniejszym procesie, uniemożliwił nadanie sprawie prawidłowego biegu. Zawieszenie postępowania w oparciu o powołany przepis było zatem uzasadnione.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 397 § 2 k.p.c. oddalił zażalenie powódki jako bezzasadne.

SSO K. Dziedzic SSO A. Kulczewska - Garcia SSO M. Miczke